25/04/2021

Ανάσταση: Σχόλια επί των επιστολών δύο εν ενεργεία και ενός πρώην Μητροπολίτου

/ Γνώμες

ΘΕΜΑ:

ΝΟΜΟΚΑΝΟΝΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΔΥΟ ΕΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΕΝΟΣ ΠΡΩΗΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΟΡΤΑΣΜΟ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ (2021).

Υπό του Ακαδημαϊκού & Καθηγητού Δρ. Αλέξιου Παναγόπουλου, (Δρ. Νομικών & Πολιτικών Επιστημών, Δρ. Βιοηθικής, Δρ. Θεολογίας, Διπλωματούχου Υφηγητή, Καθηγητή & Ακαδημαϊκού ΜΣΑ).

Με Επιστολές τους προς την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος, την οποία απέστειλαν οι Σεβασμιώτατοι Μητροπολίτες Αιτωλίας και Ακαρνανίας κ. Κοσμάς και Κυθήρων και Αντικυθήρων κ. Σεραφείμ, καθώς και ο πρώην Μητροπολίτης Καλαβρύτων και Αιγιαλείας κ. Αμβρόσιος, δηλώνουν ότι το πλήρωμα της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ελλάδος έχει διαταραχθεί και ανησυχήσει.

Η επιστολή των Τριών Αρχιερέων αφορά τον εορτασμό της Αγίας και Μεγάλης Εβδομάδος του Αγίου Πάσχα στην Ελλάδα και την Τελετή της Ανάστασης για το 2021. Οι Αρχιερείς εκφράζουν μεν τη χαρά τους καθότι το φετινό Πάσχα του 2021 όλοι οι Ιεροί Ναοί θα παραμείνουν ανοιχτοί για τους Ορθοδόξους πιστούς, σε σχέση με το περυσινό του 2020. Όμως, υπογραμμίζουν την αντίθεσή τους, θεμελιωμένη νομοκανονικά, ως προς την αλλαγή της ώρας, της ιεράς τελετής, του γεγονότος της Αναστάσεως και εν συνεχεία της Αναστάσιμης Θείας Λειτουργίας. Σημειώνουν ότι: «Δεν δύναται να θεωρηθεί Πασχάλιος η Θεία Λειτουργία, η οποία περαιούται εν τω Μεγάλω Σαββάτω, προ του μεσονυκτίου, δηλ. πριν εισέλθωμεν εις την Κυριακήν, η οποία άρχεται μετά την 12ην νυκτερινή. Αυτά ορίζει η ζώσα Ορθόδοξος Εκκλησιαστική Παράδοσις», ως σημειώνουν και σχολιάζουν, στις Επιστολές τους, μεταξύ άλλων, οι Τρείς Αρχιερείς προς την Ιερά Σύνοδο.

Έκπληξη προκαλεί το γεγονός το οποίο παρουσιάζουν και αναφέρονται οι Τρείς Αρχιερείς, οι οποίοι επισημαίνουν ότι δεν επιτρέπεται σε καμία περίπτωση να συμπέσει με το κατά το Μέγα Σάββατο του 2021, ο κοινός εορτασμός του Αγίου Πάσχα και της Αναστάσεως για την Ορθοδοξία με το Φάσκα ή Νομικό Πάσχα των Εβραίων, οι οποίοι για εφέτος θα το εορτάσουν την 1η Μαϊου 2021. Δηλ. το Φάσκα, θα συμπέσει την ίδια ημέρα με το Μέγα Σάββατο και την Ανάσταση για τους Ορθόδοξους πιστούς; **Αυτό** πράγματι έρχεται σε σύγκρουση με τον Κανόνα Ζ’ των Αγίων Αποστόλων και τον Κανόνα Α’ της εν Αντιοχεία Συνόδου και συνιστά μείζων νομοκανονικό πρόβλημα.

Οι δύο Μητροπολίτες ο Αιτωλίας και Ακαρνανίας Κοσμάς και ο Μητροπολίτης Κυθήρων και Αντικυθήρων Σεραφείμ, πρός την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος, οδός Ιωάννου Γενναδίου 14, 11521, εις Αθήνας, σπεύδουν τόσο προς τον Μακαριώτατο και Πρόεδρο της Ιεράς Συνόδου, όσο και στους Σεβασμιώτατους Συνοδικούς Αρχιερείς, να διατυπώσουν την νομοκανονική τους γνώμη. Αφού έλαβαν γνώση της από 20ης Απριλίου ε.ε., σχετικής Ανακοίνωσης της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, που αφορά την λειτουργία των Ιερών Ναών κατά τη Μεγάλη Εβδομάδα των Αγίων Παθών και την Πασχάλιο Αναστάσιμη Θεία Λειτουργία.

Ζητούν, με θερμή παράκληση, να αναθεωρηθούν και να επαναπροσδιοριστούν τα όσα καθορίζουν στην ώρα Τελετής της Ανάστασης του Κυρίου, καθώς και την κατόπιν τέλεση της Θείας Λειτουργίας της Αναστάσεως. Δηλώνουν, ότι λόγω των υφιστάμενων εκτάκτων περιστάσεων, για τις υγειονομικές συνθήκες και την απαγόρευση κυκλοφορίας πέρα της 21:00, ενδείκνυται η έναρξη των Ιερών Ακολουθιών της Εβδομάδας των Αγίων Παθών, και νωρίτερα του καθιερωμένου χρόνου, και ουδένα πρόβλημα θα υφίσταται για την προσαρμογή στην Απόφαση.

Όμως, όσον αφορά την ώρα της έναρξης της τελετής της Ανάστασης, και την κατόπιν αμέσως τέλεση της ιερουργίας της Θείας Λειτουργίας της Αναστάσεως του Σωτήρος Χριστού, δηλ. του κοσμοσωτήριου και κοσμοχαρμόσυνου Αναστάσιμου μηνύματος, υφίστανται οι επιφυλάξεις, από το νομο-κανονικό και δεοντολογικό χαρακτήρα, τις οποίες κατέθεσαν και κατονόμασαν αριθμητικά:

1. Διεκρίνισαν ότι η εκκλησιαστική ημέρα και η εκκλησιαστική εορτή άρχεται από το εσπέρας, από τον εσπερινό της προτεραίας ημέρας και τερματίζεται το απόγευμα της κυριώνυμου ημέρας της εορτής, με τον εσπερινό της επομένης ημέρας. Ενώ η κοσμική ή «πολιτική» ημέρα έχει την αρχή της την 12 η του μεσονυκτίου και το τέρμα της είναι την επομένη 12η του μεσονυκτίου της προσεχούς ημέρας. Για να Ιερουργήσει ο Ιερέας ως Λειτουργός του Θεού και για να κοινωνήσει ο ευλαβής πιστός, εγκρατεύεται από το προηγούμενο βράδυ, κι σύμφωνα με την αρχαία συνήθεια από την 12η νυκτερινή οφείλει να παραμείνει άσιτος και άποτος, μέχρι και τη στιγμή της Θείας Κοινωνίας. Αυτό οφείλει να γίνεται κι όταν θα πρόκειται να τελεσθεί η Ακολουθία των Προηγιασμένων Τιμίων Δώρων σε εσπερινή ώρα και να μεταλάβει κάποιος σε αυτή.
2. Οι Τρείς Αρχιερείς, εφιστούν το νομοκανονικό πρόβλημα, καθότι με τον προσδιορισμό της τελετής της Αναστάσεως και της μετά απ’ αυτήν Αναστάσιμη Θεία Λειτουργία κατά την 21:00 ώρα του Μεγάλου Σαββάτου για το 2021, θα προκληθεί μείζων νομοκανονικό πρόβλημα. Γιατί, εντός μιάς κοσμικής ή «πολιτικής» ημέρας, θα πρέπει να τελεσθούν (2) δύο Θείες

Λειτουργίες αντί Μίας, όπως οι Ιεροί Κανόνες προβλέπουν. Η μία θα είναι το πρωϊ του Μεγάλου Σαββάτου και η άλλη το βράδυ του Μεγάλου Σαββάτου. Μάλιστα το Ορθόδοξο Τυπικό ορίζει νομοκανονικά, ότι ο ίδιος Ιερουργός, δεν μπορεί, δεν του επιτρέπεται να τελέσει Δύο Θείες Λειτουργίες μέσα στην ίδια ημέρα. Αυτό είναι επακόλουθο και της Ιεράς Παράδοσης της Ορθοδόξου Εκκλησίας, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά σε όλο τον Ορθόδοξο Κόσμο. Αντίθετα, οι Ρωμαιοκαθολικοί δεν έχουν τέτοια απαγόρευση από το Τυπικό τους και μπορούν ακόμα και ανά ώρα να κάνουν Λειτουργίες.

Μάλιστα οι δύο Αρχιερείς φέρουν ως βάσιμο λόγο του ισχυρισμού, τον Άγιο Ιγνάτιο το Θεοφόρο, την Επιστολή του προς Φιλαδελφείς, βλ. στη P.G. 5, 821C, 824A, καθώς και τον ΠΘ’ Κανόνα της ΣΤ’ Οικουμενικής Συνόδου και του Αγίου Νικοδήμου Αγιορείτου, Ιερόν Πηδάλιον, με ερμηνεία ΞΗ’ Κανόνος Αγίων Αποστόλων, σελ. 90β, έκδοση Ρηγοπούλου, Θεσσαλονίκη 2003.

Επισημαίνουν ότι εάν ένας Ιερέας δεν θα Ιερουργήσει το πρωϊ του Μεγάλου Σαββάτου, κι εάν θα φυλαχθεί για να τελέσει Μία Θεία Λειτουργία, την Αναστάσιμη, οφείλει σύμφωνα με την Ιερά Παράδοση και την κατ’ ακρίβεια, να παραμείνει άσιτος καί άποτος, από το μεσονύκτιο της προηγούμενης, μέχρι την ώρα που θα τελέσει την Πασχαλινή Θεία Λειτουργία. Αλλά την ίδια εγκράτεια θα πρέπει να κάνει και ο Ορθόδοξος πιστός, πού επιθυμεί να κοινωνήσει στη Πασχάλιο Αναστάσιμη Θεία Λειτουργία.

Πάραυτα, δεν δύναται, τονίζουν, να θεωρηθεί Πασχάλιος η Θεία Λειτουργία, η οποία περαιούται στη διάρκεια του Μεγάλου Σαββάτου, και πρίν το Μεσονύκτιο, δηλ. πριν ακόμα να μπούμε στην Κυριακή, πριν ακόμα να αλλάξουμε ημέρα, η οποία αλλάζει μετά την 12η νυκτερινή.

3. Το κοσμοσωτήριο γεγονός της Ανάστασης του Χριστού, έλαβε χώρα κατά την μεταμεσονύκτιο ώρα, δηλ. μετά την είσοδο στην πρώτη ημέρα της εβδομάδος, που ονομάστηκε Κυριακή, διό και αποκαλείται Τριήμερος Ανάστασις, έτσι η Αγία Κυριακή ημέρα, είναι η ημέρα του Κυρίου και Θεού μας, ως Αναστάσεως ημέρα. Συνεπώς, εξηγούν, ότι η λαμπρά Θεία Λειτουργία της του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού Αναστάσεως επιβάλλεται απαραίτητα να τελεσθεί ως η Γραφή λέγει: «διαγενομένου του Σαββάτου». Εδώ, οι Τρείς Αρχιερείς, σημειώνουν «Δεν χωρεί Οικονομία»! Προτείνουν να κατανοήσουν οι Κυβερνητικοί Παράγοντες με τη διακριτική και ανυποχώρητη παρέμβαση του Μακαριωτάτου Προέδρου της Ιεράς Συνόδου, ότι οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί της Ελλάδος έχουν το δικαίωμα, καθώς και το Συνταγματικό Δικαίωμα, να λατρεύουν δημόσια ακώλυτα τα Δόγματα της Πίστεως της Επικρατούσης Θρησκείας και τον Αναστάντα Κύριο και Θεό ημών, και κατά την Αγία και Μεγάλη Κυριακή του ΑΓΙΟΥ ΠΑΣΧΑ & ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ, «την εορτών εορτήν και πανήγυριν πανηγύρεων», τη λαμπροτέρα και αγιωτέρα ημέρα της

Χριστιανοσύνης και της Ορθοδοξίας και του Ελληνισμού.

Μάλιστα επισημαίνουν ότι σε ουδεμίαν περίπτωση δεν επιτρέπεται να συμπέσει ο κατά το Μέγα Σάββατο του έτους 2021, εορτασμός του ΑΓΙΟΥ ΠΑΣΧΑ των Ορθοδόξων με το Φάσκα ή νομικό πάσχα των Εβραίων, ως αυτό ορίζουν απαγορευτικά: Κανών Ζ' Αγίων Αποστόλων, Κανών Α' της εν Αντιοχεία Συνόδου.

4. Επίσης οι Τρείς Αρχιερείς αναδεικνύουν το πρόβλημα ότι προσκρούει ευθέως και καίρια στο θρησκευτικό αίσθημα του Λαού, του Χριστεπωνύμου Πληρώματος της Αγίας Ορθόδοξης Ελλαδικής Εκκλησίας. Οι Αρχιερείς εκφράζουν το φόβο τους για το σοβαρό αυτό ζήτημα που προέκυψε, ότι πιθανόν να προκαλέσει ταραχές, διαμαρτυρίες και αναστατώσεις. Τονίζουν, διχάσθηκε μέχρι σήμερα ο Λαός, κι ίσως να συνεχισθεί ο διχασμός με όσους προτιμήσουν τη τελετή της Αναστάσεως την 21:00 ώρα του Μεγάλου Σαββάτου και αμέσως την Αναστάσιμη Θεία Λειτουργία. Ενώ οι παραδοσιακοί χριστιανοί, τι θα γίνουν που επιθυμούν την Ιερά Παράδοση; Θα διαπληκτίζονται με εκείνους, που θεωρούν αυτό ασέβεια και ολιγοπιστία; Οι Αρχιερείς επισημαίνουν ότι ένα χρόνο και πλέον ταλαιπωρείται ο ευσεβής Λαός μας, με τον παντελή αποκλεισμό από την Θεία Λατρεία, από τη συμμετοχή του, με αυστηρούς όρους, περιορισμούς στη Λατρευτική Σύναξη, ώστε να καταπιέζεται η χριστιανική συνείδηση και τώρα με τα νέα μέτρα και την προαγγελόμενη, σημειώνουν, διερωτώμενοι.

Εδώ θα φέρουμε τρία παραδείγματα δύο από το Σλαβικό Ορθόδοξο Κόσμο και ένα από τον Ελληνικό χώρο. Επειδή ο γράφων μεγάλωσα στο κλίμα του Πατριαρχείου Σερβίας οφείλω να πω ότι η Αναστάσιμη Ακολουθία ξεκινά μετά τις 12:00 του μεταμεσονύκτιου για να γίνει η Ανάσταση, κατόπιν να συνεχίσει η Αναστάσιμη Θεία Λειτουργία και να τελειώσει 4:00 περίπου τα χαράματα Κυριακής, ή σε άλλους ναούς, θα γίνει ξεχωριστά η Αναστάσιμη Θεία Λειτουργία το πρωϊ πρωϊ της Κυριακής. Το ίδιο περίπου Τυπικό τηρείται και στο Πατριαρχείο Ρωσίας. Μήπως, αυτά θα πρέπει να μας προβληματίσουν;

Στην Ελλάδα, μέχρι όσο ζούσε ο γέροντας Αρσένιος (+2008, κατά κόσμο Κομπούγιας) ιδρυτής Γυναικείου Ησυχαστηρίου εν Ναυπάκτω, θα ξεκινούσε την Αναστάσιμη Ακολουθία του στις 12.15 μεταμεσονυκτίως, για να κάνει την Ανάσταση περίπου 02:00 χαράματα όρθρου βαθέως Κυριακής και θα διέκοπτε, για να τελέσει την Αναστάσιμη Θεία Λειτουργία πρωϊ πρωϊ Κυριακής. Όπως ο ίδιος μας έλεγε, είναι ουσιαστικός συμβολισμός και δόγμα της πίστης μας κι αναφέρεται στο Σύμβολο της Πίστης στο Πιστεύω: «και Αναστάντα την Τρίτη ημέρα κατά τας Γραφάς». Ο ίδιος γέροντας ως συγγραφέας και λόγιος μας εξηγούσε ότι θα έρθει καιρός που θα επαληθευτεί το ρητό του προφήτη Δανιήλ: «του αλλοιώσαι καιρούς και νόμον». Κάποιος άλλος αγιορείτης γέροντας έλεγε ότι από την 3η ώρα μεσημβρινή της Μεγάλης Παρασκευής, η εις Άδου Κάθοδος του Κυρίου και κατόπιν

η Ανάσταση, θα έγινε μετά από 33 περίπου ώρες, δηλαδή περίπου όρθρου βαθέως Κυριακής.

Συνεπώς, καλό θα ήταν η Τελετή της Ανάστασης να γίνει όπως γίνεται μετά την 12 ην μεταμεσονύκτια ώρα και να ακολουθήσει για όσους επιθυμούν να παραμείνουν η Αναστάσιμη Θεία Λειτουργία. Εάν όμως αυτό για κάποιους λόγους δεν θα μπορεί να γίνει, τότε μπορεί η τελετή να γίνει και την πρωϊνή ώρα της Κυριακής. Γιατί, δηλ. να μην γίνει την επομένη ημέρα του Σαββάτου, όρθου βαθέως, που είναι η Κυριακή, ως ασφαλέστερο και κανονικότερο;